

Victor NEUMANN

CE ÎNSEAMNĂ BANATUL?

Cîmpia, dealurile și munții Banatului se întrepătrund în chip armonios, pămîntul regiunii fiind brăzdat în forme geometrice și atrăgătoare de apele Dunării, Mureșului, Tisei, Cernei, Timișului. Geografia Banatului a favorizat viața omului, a generat o bogată și inconfundabilă floră și faună. Clima temperată, de influență mediteraneană, cu ierni blînde și numeroase zile însorite ale anului explică dorința continuă a semenilor noștri de a se așeza aici.

Dincolo de aparenta fragmentaritate comunitar-religioasă ori social-lingvistică, dincolo de disputa regilor Ungariei medievale, a sultanilor Imperiului Otoman și a împăraților Casei de Habsburg, Banatul este locul marilor întîlniri dintre culturi și civilizații diverse; este regiunea în care s-au interferat și au coabitat creștini, musulmani și mozaici, ortodocși și catolici, religii și biserici predicînd în limbile latină, slavonă, germană, ebraică; populații vorbind româna, sîrba, maghiara, germana, ceha, slovacă, bulgara, spaniola, franceza, țigăneasca, ladino și idiș.

Simbolizînd trecutul și prezentul, instituții precum Arhiepiscopia Ortodoxă a Banatului, Episcopia Romano-Catolică de Cenad și Timișoara, Mitropolia de Sremski-Karlovci, Vicariatul Ortodox Sîrb și Oberrabinatul de Timișoara au fost și sînt instituții reprezentative ale vieții spirituale a regiunii.

Dincolo de un pragmatism obsedant și, uneori, de un inexplicabil egoism colectiv, regiunea a fost remarcabilă mai întîi prin urbanitatea locuitorilor săi, prin inițiative și creații individuale, prin solidarități transcomunitare și printr-un civism de inspirație occidentală. Nici ruralitatea n-a fost lipsită de expresivitate, multiplele tradiții folclorice, de limbă și de cultură culinară conferind regiunii o particularitate, o imagine exotică.

Banatul este o parte fascinantă a istoriei și a culturii României, deopotrivă a istoriei și a culturii Europei central-sud-estice. Și, de ce nu, a Europei în ansamblul său. Este spațiul în care au fost acceptate și practicate numeroase forme de guvernare administrativ-politică, în care generațiile precedente, dar și cele de astăzi au conceptualizat și conceptualizează modernitatea prin experimente de tot felul, inginerești, comerciale, academice, literare, artistice, muzicale, arhitecturale. Este locul în care în epoca modernă, românii, slavo-sîrbii, maghiarii și șvabii-germani și-au disputat întîietatea în diseminarea propriilor lor valori comunitar-lingvistice, cultural-comportamentale, ideologice. Există speranța ca, o dată conștientizate, moștenirile secolelor anterioare să ofere în viitor posibilitatea descoperirii unui nou *sensus communis* al Banatului, re-potențînd identitatea regională și zonală de odinioară, aceea capabilă să integreze diversitățile de orice fel, validînd lumea exterioară, dar și modalități de existență interioară, forme novatoare de artă și cultură.

Nici centru și nici periferie, Banatul reprezintă multiculturalitatea și plurilingvismul Europei Centrale și de Sud-Est, convergența lumilor aparent contradictorii, locul în care se întrepătrund Bizanțul, Balcanii și Occidentul. Este regiunea-punte a Europei, care, dimpreună cu Voivodina de astăzi, deschide deopotrivă României și Serbiei perspectivele transculturală și transnațională, punîndu-i la îndemîna cele mai fecunde și mai rapide “coridoare” de legătură și de integrare continentală.

Înainte de toate, Banatul înseamnă fuziunea orizonturilor, timpii săi istorici probînd anumite intuiții metafizice, un proces de transformare și creștere a umanității din om. Din cînd în cînd, aici s-a petrecut o admirabilă îmbinare a factorilor spirituali, economici și sociali.